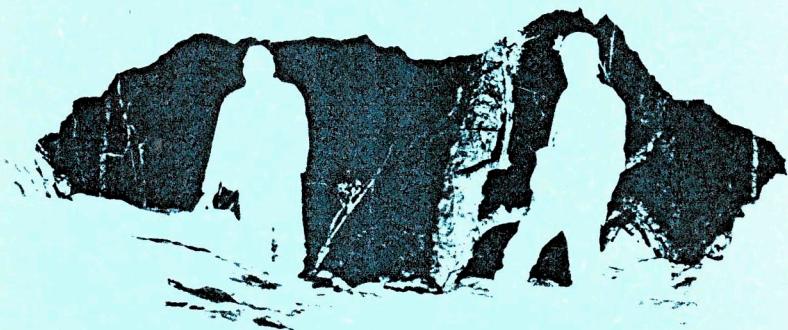

dolenjski kras
BILTEN '88

jamarski klub
vinko paderšič-batreja
novo mesto

Izdal in založil JK Vinko Paderšič-Batreja Novo mesto

Uredniški odbor:
Andrej HUDOKLIN, Borivoj LADISIĆ, Marko PRSINA

Tehnična izvedba:
Ivan LUKSIĆ in Marko PRSINA

Letnik: I Stevilka: 1
Naklada: 70 izvodov
Novo mesto, februar '89

Naslovница: V ozini Malega džota pri Vinici
Foto: Marko PRSINA
Silhueta: Kobiljača ob Kolpi
Foto: Marko PRSINA

BILTENU NA POT

Raziskovalno delo in rezultati dobijo trajno vrednost, če so ugotovljena spoznanja objavljena in na voljo strokovni presoji. Tudi raziskovalci krasa stremimo za tem, da svoje ugotovitve objavimo in tako omogočimo nadaljnje racionalno raziskovanje. Ta prizadevanja smo jamarji iz Novega mesta uresničili najprej s prvim, nato pa še z drugim zvezkom Dolenjskega krašča. V tej literaturi avtorji opisujejo geologijo, kraško hidrografijo in speleološke značilnosti posameznih območij ter navajajo številne druge speleološke podatke. Razumljivo je, da so bili bolj podrobno predstavljeni večji in pomembnejši objekti. Takšen način prikazovanja raziskovalnega dela zapostavlja številne "nepomembne" kraške objekte, ob tem pa tudi ne daje prave slike o vsakoletni klubski aktivnosti. Zaradi tega smo začeli izdajati informativno glasilo, ki naj bi izhajalo enkrat letno, praviloma pred vsakoletnim občnim zborom. V biltenu bo prostor za poročilo o delu kluba, pregled ekskurzij, poročila z akcij, opisi novoodkritih objektov, lestvice aktivnosti članov, izobraževalni članki, zanimivosti iz kraškega sveta Dolenjske ter znanstveni prispevki.

Menimo, da bo izdajanje klubskega glasila vzpodbudilo večjo zavzetost pri delu, da bo marsikateri dogodek iztrgan pozabi in da bo glasilo postalo nova vez med mladimi in nekoliko starejšimi člani. Nenazadnje je glasilo odraz zavzetosti, zrelosti in delavnosti članov kluba.

Borivoj LADISIĆ

POROČILO O DELU KLUBA V LETU 1988

Splošno

Izteka se dvoletni mandat članom upravnega odbora Jamarskega kluba Vinko Padersič-Batreja iz Novega mesta. Torej je čas, da ocenimo, kaj smo storili v teh dveh letih ali se bolje - česa nismo storili, da s tem opozorimo na naše napake in pomanjkljivosti. Upam, da bo opravljeno delo dobro izhodišče za delo novemu upravnemu odboru ter seveda vsem članom kluba.

Klub je v preteklih dveh letih vodil 8 članski upravni odbor, ki je bil na prejšnjem občnem zboru dopolnjen z dvema člana - Miho RUKSE-tom in Antonom TRAMTE-tom. Naloge smo si znotraj upravnega odbora razdelili takole:

Marko PRSINA	- predsednik
Jože CVITKOVIČ	- podpredsednik
Anton TRAMTE	- vodja raziskovanja
Borivoj LADISIĆ	- vodja kataстра
Zdravko BUČAR	- gospodar
Tomaž BUKOVEC	- vodja JRS
Andrej HUDOKLIN	- raziskovalni tabor
Miha RUKSE	- skrb za vozilo
Alojz MEDLE	- član
Ivan LUKSIĆ	- član

Dejstvo je, da v preteklih dveh letih nismo dosegli "velikih" uspehov v raziskovalnem delu, tudi aktivnost članov ni bila na želenem nivoju, kar vse je razvidno tudi iz nadaljnega poročila. Vendar sem prepričan, da smo naredili veliko "majhnih" korakov in to na najrazličnejšin področjih, torej smo razširili paletto aktivnosti, kar pa je nenazadnje jamarstvu v celoti lahko le v prid. Podrobnejši podatki o delu pa so razvidni v nadaljevanju.

Raziskovalno delo

Raziskovalno delo v letu 1988 je potekalo na območjih, na katerih smo že do sedaj veliko raziskovali. Tako smo raziskali nekaj novih brezen na Kočevskem Rogu, na območju pod Gorjanci ter v osrednjem delu občine Novo mesto. Čas, ki smo ga prebili na terenu, smo posvetili tudi dopolnjevanju katastrskih podatkov, dokončevanju že zacetih raziskav, fotografiranju ter iskanju novih jam. Vsekakor pa je ton letosnjemu raziskovalnemu delu dajala raziskovalna naloga "Studija regionalne preskrbe s pitno vodo povodja Krke od izvira do Kostanjevice do leta 2050", ki jo vodi Vodnogospodarski institut iz Ljubljane. Na

podlagi sporazuma z VGI-jem smo raziskovali jame na sirssem območju Radohe v občini Novo mesto. Opravili smo 18 oglednih in raziskovalnih akcij ter raziskali 11 novih ali že znanih objektov ter locirali še 4 objekte. Ocenili smo, da smo pregledali okoli 50% raziskovalnega območja, o raziskavah pa smo pripravili poročilo, ki smo ga v decembru 1988 posredovali naročniku. Raziskave še niso zaključene in jih bomo nadaljevali v letu 1989.

Drugo težišče raziskovanja pa je bilo v Beli krajini. Pregledali smo niz geološko, biološko ali arheološko zanimivih objektov, velik poudarek pa smo dali tudi fotografiranju - predvsem Jelenje jame pri Žuničih ter najglobje belokrangske jame Kaščice. Posneti material smo ob spremljavi glasbe predstavili na občnem zboru Jamarske zveze Slovenije v Crnomlju.

Med akcijami kaže opozoriti na potapljanje v sifonu Crničkove jame v Jami pri Dvoru. S potapljanjem v jamskem sifonu in pozneje v izviru je dokazana neposredna povezava - v sifonu je bilo moč opaziti svetlobo, ki je prodirala skozi izvir.

Izobraževalno delo, propagandna in informativna dejavnost

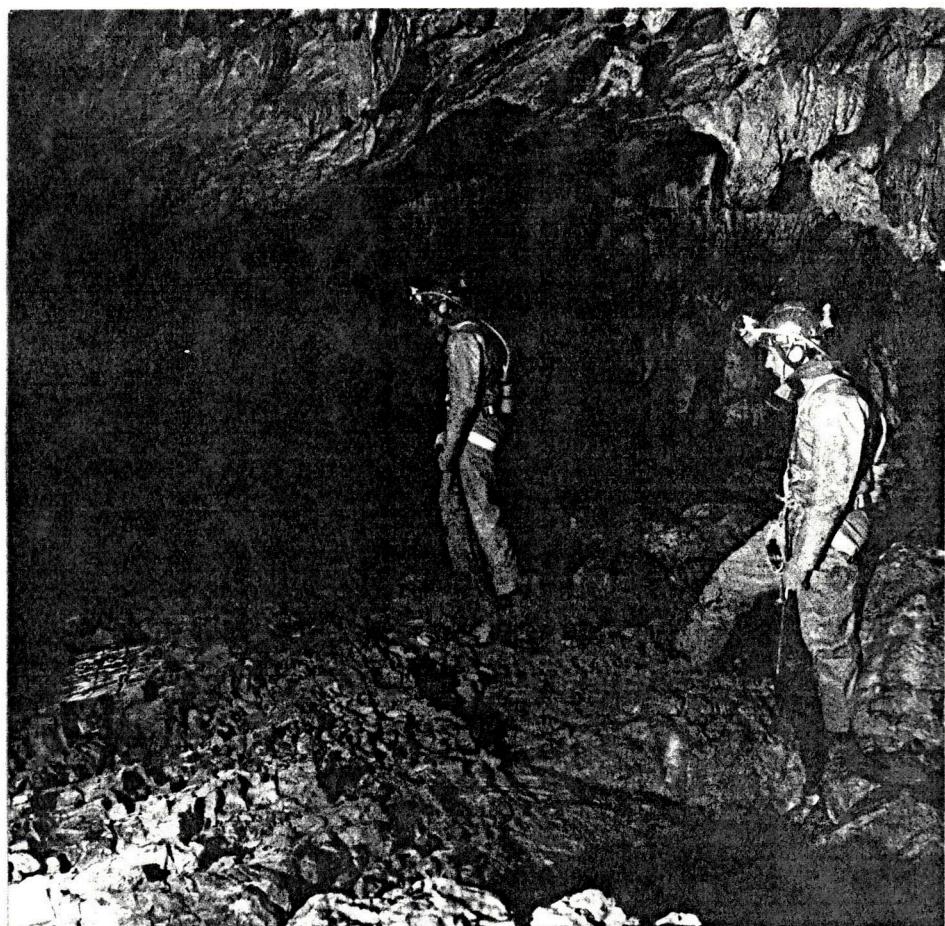
Najpomembnejši izobraževalni element v preteklem letu je bil prav gotovo tečaj za jamarje-demonstratorje v organizaciji izobraževalne komisije JZS, ki je potekal marca meseca v Divači. Udeležila sta se ga Marko PRSINA in Miha RUKSE, ki sta svoje znanje potrdila dva meseca pozneje v Logatcu, ko sta opravila izpit za jamarja demonstratorja.

V poletnih mesecih smo organizirali plezalni vrtec v Vrtaškem potoku na Gorjancih, ki so se ga udelezili mladi jamarji iz Gabrja. Tečajniki so vadili tehnično opremljanje sten ter se s tem izpopolnjevali v jamarski tehnički.

Podobno, kot v preteklem letu, smo tudi letos vodili približno 100 učencev OS Grm iz Novega mesta v Lukenjsko jamo. Ceprov smo tokrat sodelovali trije jamarji, smo komaj uspeli obdržati na vajetih vsega-željne osnovnošolce. Poleg jame Luknja so si ogledali še bližnjo estavelo, ribogojnico, izvir Temenice ter grad Luknjo. Za osnovnošolce vsekakor poučen dan v naravi. Malo solo v naravi so vodili Zdravko BUCAR, Andrej HUDOKLIN in Marko PRSINA.

Na ogled Jazbine pri Podturnu smo vodili 8 radovednih osnovnošolcev iz Novega mesta, ki so prav tako z izrednim zanimanjem prodirali v osrčje Kočevskega Roga. Vodil jih je Andrej HUDOKLIN.

Kot sem že omenil, smo imeli na občnem zboru JZS v Crnomlju uvodno predavanje z diapositivi na temo "Bela krajina", podobno projekcijo ob glasbi pa smo imeli tudi na OS v Vavti vasi. Tema, ki smo jo predstavili v Vavti vasi je bila "Dolenjski podzemski svet", njena avtorja pa sta Aleš in Marko PRSINA.

V Lukenjski jami (foto: B. KLADNIK)

Javnost smo o delu kluba v preteklem letu obveščali z noticami v jamarskih novicah v ponedeljkovi sportni prilogi Dela ter s članki v Dolenjskem listu in Dnevniku. Krajši govorni prispevki so bili tudi na ljubljanskem Radiu ter preko Studia D. Menim, da smo bili s to aktivnostjo preveč zadržani, saj bi s pogostejšim pojavljanjem v sredstvih javnega obvešanja prav gotovo mnogo pridobili. Prav tako si lahko stejemo v škodo, ker

v preteklem letu nismo nadaljevali z jamarskim krožkom na osnovni soli Baza-20 v Dolenjskih Toplicah.

Poskušali smo tudi z redno menjavo vsebine vitrine pod arkadami v Novem mestu. Opazen je napredek, čeprav z doseženim še zdaleč ne moremo biti zadovoljni.

Udeležba na taborih

Udeležili smo se dveh tradicionalnih taborov:

- a) Trikotnik prijateljstva, ki je mednarodno srečanje jamarjev Slovenije, Koroške ter Furlanije-Julijanske krajine. Srečanje je bilo v mesecu juniju na Raketu. Udeležil se ga je Tomaz BUKOVEC.
- b) Dolenjski jamarški tabor, ki je bil letos v Ribnici. V okviru tabora smo ponovno obiskali zelo zanimivo jamo Lobačgrote. Iz našega kluba sta bila prisotna Zdravko BUČAR in Andrej HUDOKLIN.

V decembru 1988 sta Tomaz BUKOVEC in Miha RUKŠE sodelovala v medklubski odpravi v Skalarjevo brezno na Kaninu, kjer je bil pred kratkim dosežen nov jugoslovanski globinski rekord - 896 metrov.

Aktivni smo bili tudi na občnem zboru JZS v Črnomlju, kjer smo pripravili uvodno diaprojekcijo, jamarji reševalci-pripravniki so opravljali izpite, zadnji dan zbora pa smo vodili ekskurzijo v Kaščico.

Jamarska reševalna skupina

Menim, da smo na področju reševanja naredili zelo velik korak naprej. Uspeli smo zbrati sredstva za nakup najkvalitetnejših reševalnih nosil, ki pa jih izdelovalec še ni dobavil. Sredstva sta nam omogocila Sekretariat za ljudsko obrambo občine Novo mesto, s katerim imamo podpisani samoupravni sporazum o medsebojnem sodelovanju ter Sekretariat za ljudsko obrambo občine Trebnje, s katerim bomo samoupravni sporazum podpisali v kratkem.

Delavcem novomeškega SLO smo predvajali video posnetek reševanja iz Brezna pri Leški planini, ki so ga posneli člani JRS iz Kranja. Pravkar pa o delu in o načinu organiziranja JRS in o povezavi s Centrom za obveščanje pripravljam bilten, pri katerega pripravi sodelujejo tudi delavci SLO občine Novo mesto.

Omenjeni sekretariat nam je omogočil tudi udeležbo na tečaju reševanja v Republiškem centru za obrambno usposabljanje v Poljčah ter na poligonu v Bohinjski Beli, kjer so sodelovali stirje člani kluba. Na tečaju je Tomaz BUKOVEC opravil izpit za

jamarja resevalca, Zdravko BUCAR, Marko PRSINA in Miha RUKŠE pa so izpit za jamarja resevalca-pripravnika opravili na občnem zboru JZS v Črnomlju pred komisijo za resevanje pri JZS.

Člani jammerske resevalne skupine so imeli resevalno vajo v Veliki Vratnici v občini Trebnje. Resevali so z globine 70 metrov ter ugotovili, da bi bolje resevali z več treninga ter kvalitetnejšimi nosili.

V preteklem letu smo imeli stiri prikaze uporabe vrvne tehnike:

- a) demonstracijski prikaz uporabe vrvne tehnike in resevanja s kandijskega mostu ob dnevu civilne zaščite, katerega pa je zal preprečila huda nevihta, tako da ga nismo mogli izpeljati v načrtovanem obsegu;
- b) prikaz resevanja z visokih stavb v Trebnjem;
- c) način uporabe vrvne tehnike na MDA v Suha krajina v Žužemberku;
- d) prikaz uporabe vrvne tehnike ob prazniku krajevne skupnosti Gabrje.

Rezultat vseh prizadevanj v zvezi z JRS je tudi razporeditev dveh članov JRS v civilno zaščito občine Novo mesto v vod specialnih enot, kjer bosta delovala kot jamarja resevalca.

Nakup opreme

Kljub hudi gospodarski krizi, ki zelo otežuje finančni položaj društev, smo v zadnjih treh letih izredno povečali kolicino opreme v klubu ter hkrati izenačili njeno kvaliteto na raven klubov v tujini. Vložen trud na tem področju se nam bo v prihodnje prav gotovo bogato obrestoval.

Klubski izlet

V preteklem letu smo po mojem mnenju imeli srečno roko pri izbiri cilja za turistični izlet. Prehodili smo namreč večino neturističnih delov Postojnske jame, prodrali do podzemskega toka reke Pivke ter se skozi Crno jamo prikazali na svetlo pri vhodu v Pivko jamo. Vsekakor ekskurzija, ki nas je izredno obogatila. Ob povratku smo obiskali se Tehniški muzej v gradu Bistra ter bližnje kraske izvire Ljubljanice.

Priznanja

Na občnem zboru JZS v Črnomlju so priznanja JZS prejeli naslednji člani našega kluba:

- a) Tomaz BUKOVEC za raziskovalno delo;
- b) Ivan LUKSIC za raziskovalno delo;
- c) Marko PRSINA za raziskovalno delo.

Srebrno častno značko JZS pa so prejeli:

- a) Zdravko BUČAR za raziskovalno delo;
- b) Jože CVITKOVIĆ za organizacijsko delo;
- c) Borivoj LADISIĆ za vodenje katastra ter raziskovalno delo.

Sodelovanje z JZS in klubi

Že po tradiciji je naše sodelovanje z jamarji iz ostalih klubov na solidnem nivoju. Omeniti pa velja tudi vse tesnejše sodelovanje z vodstvom JZS, kar je nedvomno tudi rezultat korektnega in plodnega dela novega vodstva JZS in s tem neposredno tudi Tomaza BUKOVCA, člana našega kluba, ki uspešno opravlja funkcijo tajnika JZS.

Marko PRSINA

V globinah Skalarjevega brezna na Kaninu (foto: T. BUKOVEC)

PROGRAM DEJAVNOSTI KLUBA V LETU 1989

I. Raziskovalna dejavnost

Speleološke raziskave dolenskega krasa obsegajo osnovne jamarske raziskave na terenu s ciljem:

1. evidentirati in raziskati nove jame in brezna;
2. dopолнiti in nadaljevati raziskave in preveriti lokacije;
3. oprazovati ter evidentirati spremembe na objektih (onesnaženje)

V letu 1989 bo poudarek raziskovalnega dela na naslednjih območjih:

- a) SV pobocje Kočevskega Roga, predvsem pa nadaljevanje raziskav v najglobjih breznih tega območja;
- b) nadaljevali in zaključili bomo raziskave na območju Radohe v povezavi z Vodnogospodarskim institutom iz Ljubljane v okviru "Studije regionalne preskrbe s pitno vodo povodja Krke od izvira do Kostanjevice do leta 2050" ter za naročnika pripravili zaključno poročilo;
- c) nadaljevali bomo z raziskavami v vznožju Gorjancev ter vzhodne Suhe krajine ter porečja Temenice (občina Trebnje);
- d) vključili se bomo v akcijo JZS, ki vodi raziskave v najglobjem breznu Jugoslavije - 896 m globokem Skalarjevem breznu na Kaninu;
- e) ponovno bomo organizirali odpravo v Zahodno Bosno, kjer bomo nadaljevali z akcijo v najglobjem breznu Bosne in Hercegovine - 460 metrov globokem Jojkinovcu, kjer smo raziskave prekinili leta 1984;
- f) v sodelovanju z Zavodom za varstvo naravne in kulturne dediščine Novo mesto bomo nadaljevali z odkopavanjem v Cvingerski jami. Vzporedno z arheološkimi raziskavami bomo poskušali odpreti zasuto jamo na gradišču Cvinger;
- g) raziskovali bomo tudi na območju krškega hribovja.

II. Izobraževalno delo, propagandna in informativna dejavnost

Udeležili se bomo taborov in jamarskih srečanj, ki jih bodo organizirala jamarska društva po Sloveniji ter po možnosti tudi Trikotnika prijateljstva, ki bo letos potekal na Koroskem. Nadalje se bomo udeleževali tečajev, izpitov in akcij v organizaciji posameznih klubov, JZS ali drugih organov in skupnosti. Hkrati bomo vzdrzevali tesne stike z JZS ter njenimi komisijami in odbori.

Na Dolenskem jamarskem taboru, ki bo letos potekal v organiaciji JD Straža, bomo pripravili izpite za naziv "mlajši jamar".

Pripraviti želimo oddajo v Studiu D, kjer bi opisali naše delo v preteklosti, predstavili način osvajanja brezen ter razgrnili naše načrte.

Vitrina pod arkadami v Novem mestu je prav tako eden izmed pokazateljev naše dejavnosti in aktivnosti, zato bomo vsebino vitrine poskušali menjavati vsake 2 - 3 mesece v sodelovanju z ZOTK Novo mesto.

V prihodnje nameravamo več pozornosti posvetiti predvsem fotografiraju v črno - beli tehniki, katera ob diapositivih pomeni osnovni način dokumentacije jamskih objektov.

Javnost bomo o našem delu seznanjali preko sredstev javnega obveščanja, predvsem pa v Jamarskih novicah v Delu, Dolenjskem listu ter Dnevniku.

Ker v letošnjem letu praznujemo 100 letnico organiziranega jamarstva na Slovenskem, se bomo poskušali kar najbolj tvorno vkljuciti v program praznovanja.

Tudi na koncu letošnjega leta bomo o našem delu pripravili poročilo o delu - bilten 89.

II. Jamarska reševalna skupina

Cilji JRS v letu 1989 so naslednji:

- dosegci in uskladiti način organiziranja JRS v povezavi s Centrom za obveščanje in občinskim sekretariati za ljudsko obrambo;
- podpisati samoupravni sporazum o medsebojnem sodelovanju s SLO občine Trebnje;
- nabaviti nosila ter drugo opremo za potrebe JRS;
- informirati javnost o delu JRS;
- organizirati reševalne vaje in tečaje po programu usposabljanja.

IV. Ostalo

Tudi v letošnjem letu bomo izpeljali klubski izlet v eno izmed turističnih jam na območju Slovenije.

Vzdrževali bomo klubsko vozilo, ki smo ga nabavili v letu 1987.

Seveda pa se bomo jamarji po potrebi vključevali tudi v druge akcije, če bo tako narekovala situacija, na razpolago pa smo vsem in ob vsakem casu, ki bi potrebovali našo opremo, znanje ali pomoč.

Marko PRSINA

POROČILO O DELU KATASTRA V LETU 1988

V letu 1988 je v klubski kataster prispeло 18 A zapisnikov, 60 B zapisnikov in 19 načrtov. Skupno je prispeло gradiva za 134 točk. Zapisnike so prispevali naslednji avtorji:

Borivoj Ladišić	63,5	točk
Andrej Hudoklin	40	"
Aleš Pršina	14,5	"
Tomaž Bukovec	8	"
Miha Rukše	5	"
Marko Pršina	3	"

Na novo smo v letu 1988 registrirali 14 objektov:

1. JAMA OB STUDENI VODI na Gorjancih, ki leži JZ od Trdinovega vrha in je enostaven rov.

Dolžina: 15 metrov Globina: 0 metrov

Raziskali: Miha RUKŠE, Zvone AMBROŽIČ, Janez RAJK

Merila: Miha RUKŠE, Zvone AMBROŽIČ

Risal: Miha RUKŠE

Zapisnik: Borivoj LADISIĆ

Datum raziskave: 29.12.1987

2. JAMA POD RAGOVIM LOGOM se odpira na desnem bregu reke Krke, 50 metrov nad jezom čez Krko v Novem mestu. Dva vzporedna horizontalna fosilna vodna rova sta dolga 30,5 in 13,5 metrov.

Dolžina: 44 metrov Globina: 2,5 metra

Meril, risal, zapisnik: Borivoj LADISIĆ

Datum raziskave: 23.12.1987

3. BREZNO PRI OBZIDJU NA CVINGERJU leži na pobočju vrtače, ki je neposredno pod obzidjem prazgodovinskega gradisa na Cvingerju pri Dolenjskih Toplicah. Zasuto spranjasto brezno.

Dolžina: 8 metrov Globina: 4 metre

Raziskovali: Iztok VILIC, Ivan LUKŠIČ, Zdravko BUCAR, Andrej HUDOKLIN

Zapisnik: Andrej HUDOKLIN

Datum raziskave: 05.05.1984

4. JAMA KRESCAK je ponorna vodoravna jama, ki se odpira v globji vrtači pri vasi Koritno, nekaj kilometrov od gradu Mokrice. Jama je bila raziskana v okviru DJT 1987.

Dolžina: 207 metrov Globina: 15 metrov

Merili: Andrej MARKOVIC, Matjaž LONGAR, Alenka MENCIN

Risal in zapisnik: Andrej HUDOKLIN

Datum raziskave: 1987

5. JERNEJČKOV SKEDENJ je manjši spodmol pri Hinjah v zahodni Suhi krajini.
Dolžina: 10 metrov Globina: 5 metrov
Merili: Marko PRSINA, Andrej HUDOKLIN in Zdravko BUCAR
Risal in zapisnik: Andrej HUDOKLIN
Datum raziskave: 03.04.1986
6. KOTEL je prvi in najvišji izvir oz. bruhalnik potoka Sušica pod Dobindolom. Z odkopavanjem v izvirni kotanji smo prodrali v ozek erozijski rov s sifonskim jezerom na koncu.
Dolžina: 48 metrov Globina: 9 metrov
Raziskali in merili: Marko PRSINA, Aleš PRSINA, Andrej HUDOKLIN
Zapisnik in načrt: Andrej HUDOKLIN
Datum raziskave: 17.01.1988
7. BREZNO V IMV se nahaja na območju tovarne IMV v Novem mestu.
Udorno brezno s sekundarnim vhodom.
Dolžina: 15 metrov Globina: 12 metrov
Raziskali: Miha RUKSE, Anton TRAMTE, Miran MIHELIC,
Andrej RAVNOHHRIB
Merila: Miha RUKSE in Anton TRAMTE
Risal: Miha RUKSE
Zapisnik: Borivoj LADISIC
Datum raziskave: 30.01.1988
8. JAMA POD SENTRUPERTOM je enostaven horizontalen rov.
Dolžina: 16 metrov Globina: 3 metre
Raziskala in merila: Tomaz BUKOVEC in Hubert MEDVED
Risal in zapisnik: Tomaz BUKOVEC
Datum raziskave: 11.04.1987
9. JAMA V VINOGRADU je udorno brezno, ki se je udrlo leta 1980 na južnem pobočju Trške gore. Danes je zasuto.
Dolžina: 22 metrov Globina: 15 metrov
Raziskala: Borivoj LADISIC in Lojze MEDLE
Meril, risal in zapisnik: Borivoj LADISIC
Datum raziskave: 25.02.1980
10. JAMA NA MEJI ODDELKA 49 je enostavno brezno, oddaljeno 1 km od Lukovega doma na Bazi-20.
Dolžina: 19 metrov Globina: 14 metrov
Raziskala: Aleš PRSINA in Janez ZUPANCIC
Meril, risal in zapisnik: Aleš PRSINA
Datum raziskave: 27.01.1988
11. BREZNO OB CESTI NA KRAGULJI VRH je brezno ob razpoki, ki je zaradi podornega kamenja zelo nevarno.
Dolžina: 21 metrov Globina: 13 metrov
Raziskala: Aleš PRSINA in Janez ZUPANCIC
Meril, risal in zapisnik: Aleš PRSINA
Datum raziskave: 27.01.1988

12. VECERNO BREZNO (BREZNO V FABJANOVEM TALU) je korozijsko brezno na SV pobocju Pogorelca nad Podturnom.
 Dolžina: 21 metrov Globina: 19,5 metra
 Raziskala in merila: Aleš PRSINA in Marko PRSINA
 Risal in zapisnik: Aleš PRSINA
 Datum raziskave: 01.02.1988
13. BREZNO POD STREKO leži na bregu vrtace, 400 metrov JZ od železniške postaje Uršna sela. Enostavno korozijsko brezno ob strukturnem elementu.
 Dolžina: 24 metrov Globina: 12 metrov
 Raziskala in merila: Aleš PRSINA in Marko PRSINA
 Risal: Aleš PRSINA
 Zapisnik: Marko PRSINA
 Datum raziskave: 28.02.1988
14. ZDENEC V DRAGOSIH je vodoravna jama z jezerom, tudi občasen bruhalnik. Več ekskurzij in odkopavanj.
 Dolžina: 42 metrov Globina: 0,5 metra
 Meril, risal in zapisnik: Borivoj LADISIC
 Datum raziskave: 14.08.1988

Analiza jamarskih ekskurzij

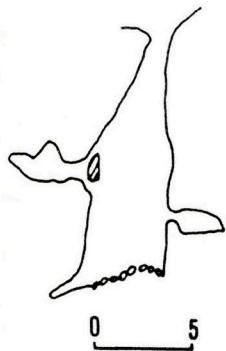
V preteklem letu smo organizirali 63 jamarskih ekskurzij, ki smo jih razdelili po naslednjem ključu:

- raziskovalno merilne	19
- ogledne	17
- raziskovalne	7
- snemalne	7
- kopanje v jami	5
- merilne	4
- vaje	4
skupaj	63

Tako smo obiskali 76 jam in ker smo nekatere jame obiskali večkrat, je skupno število obiskov nekoliko večje - 86. Iz teh podatkov lahko ugotovimo, da je povprečno število jam po ekskurziji 1,36 (86:63). Le na 14-tih akcijah smo obiskali ali raziskali večje število jam, na ostalih pa le po eno.

Ekskurzij se je udeležilo 35 jamarjev. Le manjše število jamarjev izstopa po aktivnosti, tretjina jamarjev pa se je akcij udelezila le enkrat. Ce sestojemo vse obiske vseh jamarjev (281), pomeni, da se je posamezne akcije v povprečju udeležilo 4,5 jamarjev (281:63).

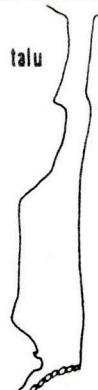
Brezno pod Štreko

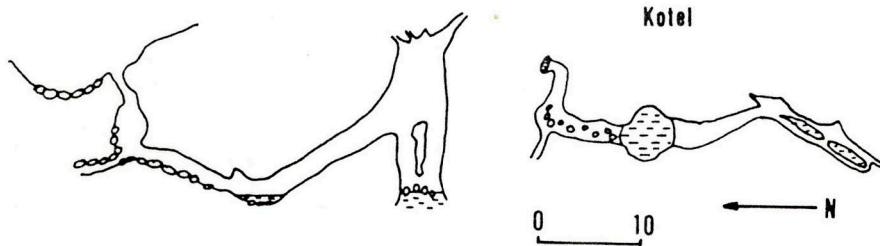
Brezno v IMV

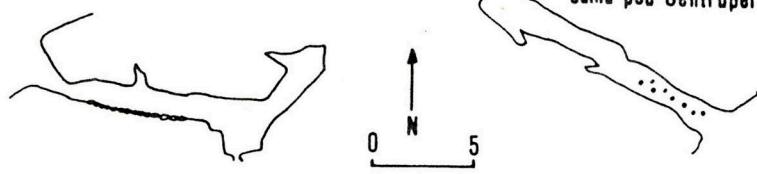
Brezno v Fabjanovem talu

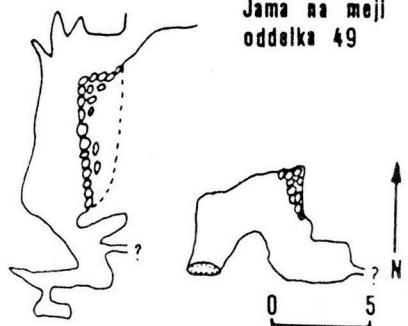
Kotel

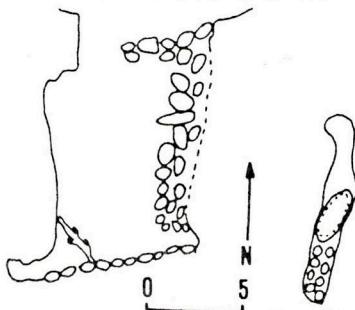
Jama pod Šentrupertom

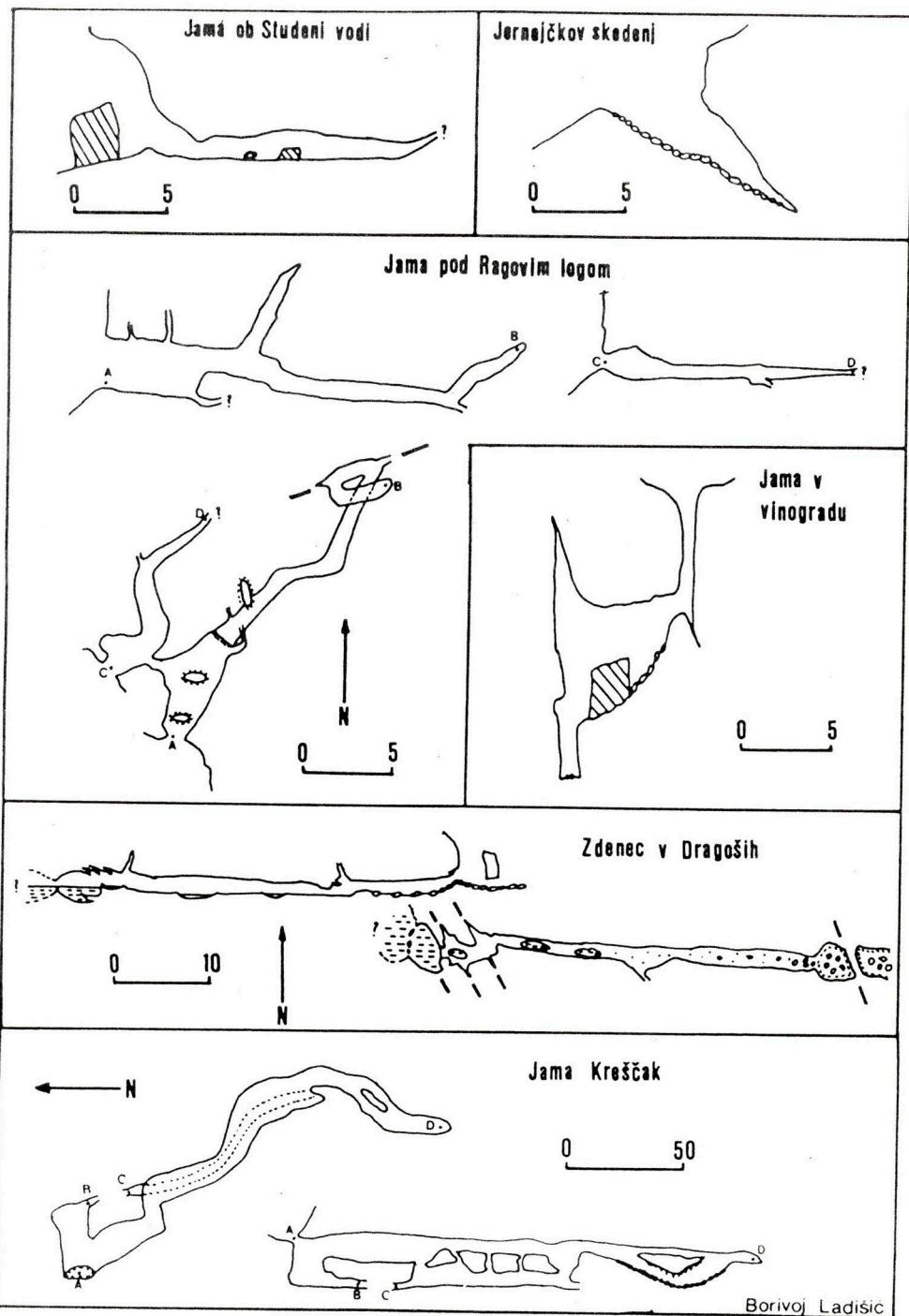
Jama na meji
oddelka 49

Brezno ob cesti na Kragulji vrh

Borivoj Ladišić

Terenski zapisnik (foto: M. PRSINA)

Clani kluba, ki so bili prisotni na akcijah:

Miha	RUKSE	24	Slavko	STARC	4
Andrej	HUDOKLIN	23	Matevž	MAZNIK	3
Anton	TRAMTE	15	Slavko	BOLTEZ	3
Marko	PRSINA	14	Ivan	LUKSIC	2
Zdravko	BUCAR	10	Alenka	MENCIN	2
Tomaž	BUKOVEC	8	Miran	MATKOVIC	1
Borivoj	LADISIC	7	Franc	HUDOKLIN	1
Aleš	PRSINA	7	Lidija	STRNISNIK	1
Tanja	LUZAR	6	Bogdan	KLADNIK	1
Iztok	VILIC	5	Andrej	NAROBE	1
Robert	RUKSE	5	Janez	ZUPANCIC	1
Franc	SASEK	5	Brane	AS	1
Andrej	RAVNOHRIB	5	Borut	KRIŽ	1
Jože	KORASA	5	Mira	IVANOVIC	1
Irena	PODBEVSEK	5	Nadja	SAJE	1
Miran	MIHELIC	5	Matjaz	LONGAR	1
Sandi	KOVACIC	5	Andrej	MARKOVIC	1

Borivoj LADISIC

DESET LET DELOVANJA KLUBSKEGA KATASTRA

V letu 1978 smo zaceli s ponovnim organiziranim raziskovanjem jam v novomeški regiji in na širšem prostoru Dolenjske. Zaradi tega je bilo nujno urediti klubski kataster. V ta namen smo zbrali fotokopije zapisnikov in načrtov vseh objektov ozje Dolenjske. V začetku leta 1979 smo zaceli tudi sami oddajati zapisnike v kataster JZS. Stevilo zapisnikov po vrstah in letih ter ostalega gradiva, ki je bilo poslano v zvezin kataster, je prikazano v tabeli 1:

Tabela 1: kolicina poslanega katasterskega gradiva po letih

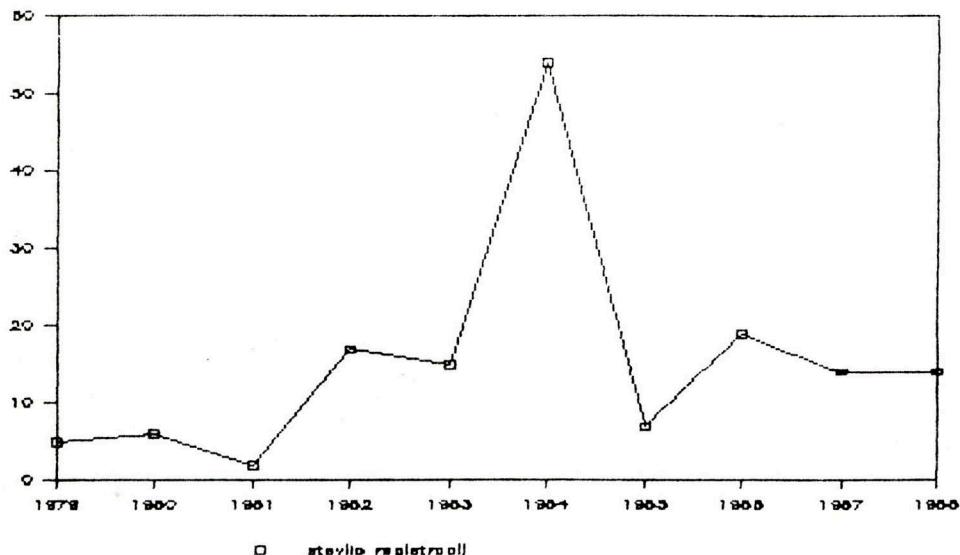
leto	A zapis.	B zapis	načrt	zapis. vizur	topogr.	fotogr. prilog.
1979	4	12	4	4	0	0
1980	9	11	10	6	0	0
1981	5	0	5	2	1	0
1982	17	8	17	0	2	1
1983	23	9	23	1	11	11
1984	68	68	75	1	19	3
1985	10	49	14	0	2	0
1986	22	29	23	0	0	0
1987	14	21	19	2	0	0
1988	18	60	19	0	0	0
skupaj	190	267	209	16	35	15

Iz tabele opazimo postopno rast stevila zapisnikov z vrhom v letu 1984, ko smo bili najuspešnejši klub v Sloveniji po stevilu oddanih zapisnikov. V zadnjih letih prevladujejo B zapisniki, kar je po eni strani posledica dobre predhodne raziskanosti terena, po drugi strani pa tudi manjše raziskovalne aktivnosti članov kluba. Zadovoljstvo vsakega jamarja je odkriti novo jamo in jo raziskati, čeprav smo velikokrat raziskovali v že znanih objektih in v njih odkrili pomembna nadaljevanja. V preteklem desetletju smo na novo registrirali 153 kraških objektov. Seveda sem štejemo le z zapisniki dokumentirana odkritja, obstaja pa še večje stevilo objektov, za katere zapisniki se niso napisani. Pregled registriranih objektov po letnikih je razviden iz tabele ter iz grafične predstavitve:

Tabela 2: število registriranih jam po letih

leto	stevilo registriranih jam	leto	stevilo registrir. jam
1979	5	1984	54
1980	6	1985	7
1981	2	1986	19
1982	17	1987	14
1983	15	1988	14
		S K U P A J J A M :	
		153	

STEVILO REGISTRIRANIH JAM

Z doseženimi rezultati nikakor ne smemo biti zadovoljni. Predvsem je premajhno število raziskovalcev, ki so usposobljeni oziroma pripravljeni napisati zapisnik. V desetih letih je le 9 jamarjev prispevalo zapisnike v klubski kataster, kar je glede na relativno dolgo obdobje vsekakor premajhno število. V tabeli 3 je podan pregled raziskovalcev, ki so prispevali zapisnike ter število pridobljenih točk. Točkovanje je opravljeno po Pravilniku o katastru JZS in sicer pripadajo za A zapisnik 2 točki, za načrt 2 točki in za B zapisnik 1 točka. Skupno smo prispevali v klubski in s tem tudi v zvezin kataster za 1054 točk zapisnikov in načrtov.

Tabela 3

	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	skupaj
B.LADISIC	28	49	20	24	47	145	64	50	53	63	543
A.HUDOKLIN					31	34	114	3	2	8	232
Z.BUCAR					20	20	62	3	25		130
T.BUKOVEC							22	31	11	8	72
M.PRSINA							11		10	3	24
A.PRSINA							4			15	19
I.LUKSIC							14				14
M.RUKSE									6	5	11
I.VILIC					1		5				6
M.MATKO								3			3
SKUPAJ	28	49	20	76	101	355	95	118	78	134	1054

Rezultate in uspehe je težko ocenjevati. Ceprav smo bili po številu oddanih zapisnikov v samem vrhu med slovenskimi klubji, ne moremo biti zadovoljni, kajti število zapisnikov zopet nekoliko upada pa tudi struktura zapisnikov ni zadovoljiva. Pravo sliko o prispevku našega kluba k dokumentiraju jam v Sloveniji v zadnjem desetletju bi lahko dobili le s primerjanjem s tovrstno dejavnostjo ostalih klubov. Ravno te podatke v zadnjih letih pogrešamo, kajti že na dveh zadnjih občnih zborih JZS ti podatki niso bili podani, ceprav je raziskovanje in dokumentiranje jam osnovna dejavnost jamarških klubov.

Borivoj LADISIC

KANIN 1989

Skalarjevo brezno. Ime jame je danes največkrat omenjeno med slovenskimi jamarji. "Minus 1000 mora bit'", smo si rekli, ko smo se v zadnjem tednu minulega leta odpravili na Kanin.

Kot "pravi jamarji" smo se povsem slučajno srečali v bifeju v Bovcu. Marina, Grega, Jorg in midva z Mihom, vsi z enakimi mislimi: "Gremo gor, da gremo dol. Toda kako globoko?"

Ko smo prišli na Kanin, se je le-ta že kopal v soncu. Le se kratek sprehod do koče nas je čakal. Svoje težke nahrbtnike smo že zmetali na tovorno žičnico - po našem mnenju najboljšo iznajdbo tega stoletja. Kot prava Dolenjca sva seveda vlačila v hrib dva nahrbtnika hrane - za 5 dni. Dolenjec ne gre nikamor brez šmarnice, ocvirkov, domačega kruha, krompirja ter kupa konzerv.

V koči so nas stari prijatelji iz kranjskega kluba pričakali kot se spodobi - s pivom. Prišli so že dva dni pred nami in vse postorili za prijetno bivanje v koči. Odkopali so tudi vhod v jamo, zakurili v peči, najprej pa so sploh vломili v kočo, saj so vrli bovški planinci izgubili ključ od vhodnih vrat.

Prvi dan sva nato prebila večinoma v postelji in se intenzivno pripravljalna za spust v jamo. Zvečer je bil se kratek borbeni posvet in nato spanje. Rana ura je sicer zlata ura, vendar to ne velja za jamarje, saj smo se šele okoli dvanajst ure primajali do jame in se začeli spuščati. Spoštovanje pred brezni, fotografiranje in ozine so dokaj upočasnili naš spust, saj smo do globine 380 metrov potrebovali skoraj dve uri. Potem pa se je začelo zares. Meander. Se preden sem dobro pomolil glavo vanj, sem se že izgubil, saj je Igor prišel iz tiste smeri, kjer sem jaz hotel naprej. Nekako so me odvlekli do točke, kjer je predhodna ekipa končala meritve. Dejan (Tolmin) je iskal pot naprej, Miha je vlekel meter, jaz pa sem se mučil z busolo in naklonomerom. In ker moja draga čelna luč (lasser) povzroča odklon busole, sem moral pri vsakem viziranju sneti "klobuk" z glave in ga dvigniti vsaj pol metra: "V cast mi je, gospa busola!". Kot pravi merilec sem seveda že pri 5. tocki izgubil svincnik, pri 10. pa že drugega. Čeprav bi ga bilo pametnejše privezati, sem raje vzel tri rezervne. Vizure, dolge od 0'5 m do 2 m, širina meandra od 0'3 do 0'7 m, ovinki, točke, prerivanje med stenami, kletvice in spet kletvice. Vmes se je tudi Dejan enkrat izgubil in ni znal priti nazaj, čeprav je bil le 2 m od naju. Po petih urah, petdesetih merilnih točkah, 127 premerjenih metrih smo končno zagledali konec meandra. Tu smo srečali transportno ekipo, ki se je vračala iz bivaka. Skupaj smo se spravili do prve razširitve, kjer smo malicali. Dejan nam je v svoji zagnanosti pripravil tudi specialiteto. Iz mojega mleka z medom je zmešal coctail à la Kanin. Dodal je cedevito in nastala je ogabna piča z okusom med pudingom in

cedevito. Od vrha nas je ločilo nekaj 100 metrov in ob stirih zjutraj smo po 16-tih urah prisli iz jame. Umazani, premočeni od lastnega potu, vendar zadovoljni, smo se spravili v mrzle puhovke, ki pa so hitro vrnile toploto v nas. Nato smo vse jutro in ves dan pretegovali premrzle kosti na toplem soncu, preverjali smo meritve, jedli, spali... Se istega dne pa sva se z Mihom odločila: jutri greva na "sprehod na minus 200!".

Naslednje jutro sva se spet "nadvezgodaj", ob 12-tih, spokala v jamo in že po pol ure ujela Dozino (Ljubljana) skupino na globini 200 metrov. Dve uri so že vztrajno iskali nadaljevanje, pa jim sreča ni bila mila, da bi ga našli. Usmerila sva jih v pravo "luknjico" v stropu ter se spravila fotografirat. Sele po desetih posnetkih sem ugotovil, da "B" čas ne dela in da je bil ves najin trud zaman. Med najinim sprehodom po rovu Dobre zemlje pa sva zaslišala Igorja (Kranj) in Mitjo (Koper), ki sta se po petdesetih urah, ki sta jih prebila v jami, vračala na površje. Umazana, vsa raztrgana, utrujena sta bila, pa vendar je bilo čutiti, da sta zadovoljna: "850 m je sigurn'", sta zatrjevala.

Pet čudovitih dni Kanina je minilo. V osami, kjer te spremljajo le sonce, jama, spanje in hrana, pozabis na vse, kar se dogaja v vsakdanjem življenju.

Na D postaji je bilo slepeče sonce.

V dolini je bila že megla.

P.S.

Naslednji teden so fantje nadaljevali začeto delo. Ustavili so se pred težavno razpoko, za katero se brezno nadaljuje. Brezno je izmerjeno do globine 896 m, kar predstavlja nov slovenski in jugoslovanski globinski rekord. Do sedaj je bil v Sloveniji najglobji Sistem Brezno pri gamsovi glavici-Botrová jama (819 m), v Jugoslaviji pa Brezno na vjetrenim brdima na Durmitoru (880 m).

Tomaž BUKOVEC

O FRLINKAH IN BRBUČIH Z RADOHE

Frlinke boste na vsem širnem svetu našli le v okolici Uršnih sel, zato jih velja obiskati se preden jih zamecejo s smetmi in mrhovino. To so skrivnostni vhodi v neznane podzemске hodnike, ki vodijo vse do oddaljenih izvirov Sušice. Trditve o teh povezavah niso iz trte izvite, saj vedo ljudje povedati vrsto zgodb o deklicah ali celo volovskih vpregah, ki so padle v frlinko, potem pa je čez čas voda v oddaljenem izviru naplavila dekličino ruto ali volovske jarme. Najbolj živa je takšna pripoved o Uršni jami v blizini Laz, v katero naj bi padla deklica Urška.

Ljudska pričevanja ne predstavljajo le svojevrstno sporocilo preteklosti, ampak tudi prav posrečeno razlagajo neznanke podzemskega sveta - v našem primeru predstavljajo, da se podzemski voda iz okolice Uršnih sel usmerja k izvirom Sušice. Videti je, kot da so se jamarji izogibali prostranih kraških območij Radohe in sosednjega Drvodelnika, saj smo dolga desetletja tu uradno poznali le nekaj jam. Z najnovejšimi raziskavami pa smo seznam kraških objektov obogatili. Jamarji smo se vključili v raziskave Vodnogospodarskega instituta iz Ljubljane, ki na širšem območju isče možnosti vodnih zajetij. Naša naloga je bila usmerjena v evidentiranje in raziskovanje objektov, ki vodijo do podzemski vode. Žal je svet tod skromen z vodo. V blizini ni izvirov ali vodotokov, kredni apnenci prepustijo vso padavinsko vodo, le v vrtačah z nepropustnim dnom se nabira voda. Ljudje so to v preteklosti izkoristili in v blizini vasi uredili zbiralnike, imenovane beci, v katere so so potem njega dni naselili Brbuči. To so nevarne in cudne spake, ki jih ni še nihče videl, le v temnih nočeh se včasih slisi njihovo brbotanje: br-buč, br-buč... in zgodilo se je, da so kdaj pa kdaj koga potegnili v globino, kjer je ostal za vedno. Da pomirimo duhove, moramo takoj dopisati se to, da so se po naših ugotovitvah sodeč nevarne spake zagotovo izselile iz zapuščenih in napol zasutih zbiralnikov v izvire Sušice, ki so ze od nekdaj znani po silno glasnih brbučih. Ti prično brbotati navadno po večjem deževju v Kotlu, Zelencu, Rupah..., zato takrat ni pametno hoditi tam okoli.

V želji, da bi razresili te skrivnosti, smo se jamarji zagnano odpravili raziskovat frlinke in iskat Brbuče. Domačini in gozdarji so nas pripeljali do številnih vhodov, ki naj bi vodili kdo ve kam, naše vrvi pa so se kot po pravilu ustavljal nekje med 10-timi in 15-timi metri globine, kjer je pot v globino običajno preprečeval kamnit zatrep. Kot zakleto. Kar se tiče frlink, naj izdam še to skrivnost, da na jesen predvsem majhne frlinke rade izginejo... in ce po dolgem iskanju ne podvomis v svoj spomin in orientacijo, ugotovis, da so jih spretno prekrili polharji.

Tudi sicer Radoha ni jammersko nezanimiva. Iz plitvega povprečja številnih korozijskih brezen izstopajo Radoska jama, Ajdovska

jama in Jama v Drvodelniku. To so edini objekti, ki so večjih dimenzijs, dinamične zgradbe in imajo prostorne dvorane s kapniškim okrasjem. Videti je, da so v davnini služili kot lokalni odvodniki. O tem govore značilni erozijski rovi v Radoški jami in Jami v Drvodevniku, kjer so v kamenini vidne tudi streljne fosilne školjke. V jama so tudi manjše luze, v katere se nabira pronicajoča voda, ki jo naseljujejo majhni beli rakci, postranice in mokrice. Veliko presenečenje pa so nam pripravili fantje iz Uršnih sel, ki so v Ajdovski jami našli v podornem nanosu bronastodobno glineno posodico. Najdba je ena redkejših iz tega obdobja človekove zgodovine, ko so jame služile kot lovske postojanke, zato jama zasluzi podrobnejše arheološke raziskave.

In nikar ne mislite, da se jamarji bojimo Brbučev. Odpravili smo se naravnost v Kotel, prvi izvir Sušice, kjer so pred leti ob povodnji našli človeško ribico, da se srečamo s temi strahovi. Izvir so Brbuči zasuli s plazom skal, kamenja in smeti, vendar se nam je po dolgem razbijanju in odmetavanju le nasmehnila sreča. Med skalami se je odprl ozek vertikalni rov, skozi katerega smo prodrli v zaledje izvira. Polni pričakovanja smo zalezli v sila dinamičen, 48 m dolg rov, ki vodi mimo dveh zasutih sifonov in se končuje v ozki razpoki. Voda v sifonih je polna življenja: polži, rakci, cevkarji..., le Brbučev ni bilo videti. Gotovo so se skrili za zarušene sifone, kjer čuvajo skrivnosti podzemlja pred radovednimi ljudmi.

Andrej HUDOKLIN

Na poti k Brbučem (foto: M. PRSINA)